

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยสนับสนุนการบริหารงานเพื่อพัฒนาองค์กรสื่อสารมวลชน : สถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย” จะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในการบริหารและดำเนินงานของสถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ในการเก็บข้อมูลนอกเหนือจากการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Data) ซึ่งข้อมูลจากการสังเกตผู้ศึกษาคาดว่าจะได้พบสิ่งที่เกิดขึ้นจริงซึ่งจะมีประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับข้อมูลในส่วนอื่น ๆ ผู้ศึกษาจะใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือการที่ผู้ศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย มีส่วนร่วมในการผลิตรายการสามารถสังเกตการณ์การทำงานของบุคคลเป้าหมายต่าง ๆ เครื่องมือในการผลิตรายการ รวมทั้งวิธีการติดต่อสื่อสารทั้งหมดในองค์กร เพื่อศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารสถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย เพื่อประโยชน์ทางด้านความรู้และความเข้าใจ ในปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงานเพื่อพัฒนาองค์กรสื่อสารมวลชนของสถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย

เกณฑ์ในการกำหนดผู้ให้สัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์ข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านของการบริหารและการผลิตรายการโทรทัศน์ของสถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย โดยเริ่มจากการศึกษาทั้งในด้านแนวคิด นโยบาย ขั้นตอนการปฏิบัติงาน วิธีการนำเสนอ รวมถึงปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้หลักเกณฑ์แบ่งกลุ่มสัมภาษณ์ตามโครงสร้างการบริหารของสถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยและจากประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานดังนี้ คือ

1. ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ได้แก่

1.1 คุณสุริยงค์ หุณฑุสาร ผู้อำนวยการส่วนจัดและควบคุมรายการรักษาการผู้อำนวยการสถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย

1.2 คุณทินรัตน์ สัจจาพิทักษ์ ผู้อำนวยการส่วนผลิตรายการ

- 1.3 คุณสรศักดิ์ ประสพทรัพย์ ผู้อำนวยการส่วนแผนงานและวิชาการ
2. ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 7 คน ได้แก่
 - 2.1 คุณอนุสรณ์ ปานะศุทธะ ผู้จัดการรายการ 7 หัวหน้ากลุ่มงานถ่ายทอดสด สังกัดส่วนผลิตรายการ
 - 2.2 คุณสุมลพันธ์ โกศลสิริเศรษฐ์ ผู้จัดการรายการ 7 หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบและวิเคราะห์รายการ สังกัดส่วนจัดและควบคุมรายการ
 - 2.3 คุณโสเมธูษา บุรณะเหตุ ผู้จัดการรายการ 7 หัวหน้าฝ่ายจัดรายการ สังกัดส่วนจัดและควบคุมรายการหัวหน้าฝ่ายจัดรายการ
 - 2.4 คุณกาญจนา ไชยสถิตวานิช ผู้จัดการรายการ 7 ว สังกัดส่วนผลิตรายการ
 - 2.5 คุณสมชาติ ทศวิล นายช่างไฟฟ้าสื่อสาร 6 ตำแหน่ง หัวหน้างานห้องส่งโทรทัศน์ 1 สังกัดส่วนเทคโนโลยี
 - 2.6 คุณพัทธนันท์ วิเศษสมวงศ์ นักประชาสัมพันธ์ 6 ว สังกัดส่วนผลิตรายการ
 - 2.7 คุณณิรมรัตน์ แก้วทองงค์ ผู้จัดการรายการ 5 สังกัดส่วนผลิตรายการ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ศึกษาใช้การเก็บข้อมูลจากบุคคล โดยใช้ลักษณะวิธีการสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึก ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานเพื่อการพัฒนาองค์กรสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ผู้ศึกษาใช้เครื่องบันทึกเสียงเก็บคำสัมภาษณ์ไว้ทบทวนในขั้นวิเคราะห์ข้อมูล
2. การใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการสังเกตตลอดเวลาทั้งการสังเกตทั่วไปและการสังเกตประกอบการสัมภาษณ์เจาะลึก กับกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย แล้วทำการรวบรวมและจดบันทึกปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในแบบสังเกต ทั้งในเรื่องที่ทั่ว ๆ ไป และรายละเอียดทั้งหมดของผู้ให้ข้อมูล รวมไปถึงบรรยากาศแวดล้อมเพื่อให้ได้ความรู้และข้อเท็จจริงในสิ่งที่ศึกษาครั้งนี้
3. การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาถึงข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ บทความ เอกสารทางราชการ รายงานประจำปี เว็บไซต์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ที่จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะเป็นประโยชน์กับการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ โครงสร้างคำถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้ศึกษาได้วางโครงสร้างของประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยในการซักถามได้อย่างละเอียด ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษาโดยสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสถานีวิจัยโทรทัศนแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการส่วนผลิตรายการ ผู้อำนวยการส่วนจัดและควบคุมรายการ ผู้อำนวยการส่วนแผนงานและวิชาการ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีโครงสร้างคำถามในการวิจัย ดังนี้

1.1 ความคิดเห็นของท่านที่มีต่อสิ่งต่อไปนี้ ว่ามีความสำคัญต่อการบริหารงานของสถานีวิจัยโทรทัศนแห่งประเทศไทย มากน้อยเพียงใด

ปัจจัยภายใน

- โครงสร้างองค์กร
- นโยบายการบริหารจัดการ
- วัฒนธรรมองค์กร
- เทคโนโลยี
- ความสามารถของบุคลากร
- งบประมาณ

ปัจจัยภายนอก

- แรงกดดันทางสังคม
- แรงกดดันทางการเมือง
- แรงกดดันทางกฎหมาย
- แรงกดดันทางด้านเศรษฐกิจ
- ความสนใจของผู้รับสาร

1.2 ปัจจัยใดบ้างที่คิดว่าจะสนับสนุนให้การบริหารงานของสถานีวิจัยโทรทัศนแห่งประเทศไทยประสบความสำเร็จ

1.3 ปัญหาอุปสรรคที่พบเกิดจากอะไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

1.4 ผลกระทบจากการปรับตัวเพื่อสนองตอบต่อนโยบายของฝ่ายบริหารภาครัฐ

2. เครื่องบันทึกเสียง ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จึงจำเป็นต้องอาศัยการบันทึกเสียงเก็บไว้ เพื่อใช้ทบทวนอีกครั้งในการวิเคราะห์ข้อมูล

3. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้ศึกษาจะทำการสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว แล้วทำการรวบรวมและจดบันทึกปรากฏต่าง ๆ ในแบบสังเกต ทั้งในเรื่องทั่วไปและรายละเอียดทั้งหมดของผู้ให้ข้อมูล รวมไปถึงบรรยากาศแวดล้อมเพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเท็จจริงในสิ่งที่ศึกษาครั้งนี้

4. การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ เอกสาร รายงานประจำปี เว็บไซต์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมารวบรวมเป็นผลการศึกษาถึงพัฒนาการของสถานวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานของสถานวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ในช่วงระหว่างเดือนมีนาคม 2550 ถึงเดือนพฤษภาคม 2550 รวมระยะเวลา 3 เดือน โดยทำการนัดหมายวัน เวลาที่แน่นอนสำหรับการสัมภาษณ์ ซึ่งการสัมภาษณ์ดังกล่าวจะใช้เครื่องมือบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ไว้อย่างเปิดเผย และทำการถอดเทปรายละเอียดการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนำมาวิเคราะห์ต่อไป รวมถึงข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้ทำงานจริงและมีส่วนร่วมในการผลิตรายการโทรทัศน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ที่ได้ทำการถอดเทปสัมภาษณ์มา จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เมื่อผู้ศึกษาได้ข้อมูลครบตามความต้องการแล้วจึงมาวิเคราะห์ แล้วนำเสนอในลักษณะของการบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive) โดยใช้แนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารการผลิตรายการโทรทัศน์ ทฤษฎีองค์กร แนวคิด Hollywood Model และแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา